

УДК 342.9

ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ДО УЧАСТІ В МИРОТВОРЧИХ ОПЕРАЦІЯХ

Ярослав ЛИСАК,

ад'юнкт наукового-організаційного відділення
Військового інституту

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

SUMMARY

The article examines the state and prospects of the system of training of the Armed Forces of Ukraine for participation in peacekeeping operations at this stage, its administrative and legal support. Identify problems of selection of candidates for claims funding for their training and inadequate use and synthesis of experience with combat experience and the experience of peacekeeping contingent were trained abroad, participated in international peacekeeping operations. It is emphasized that the results do not apply to summarize the experience after each peacekeeping operation, namely the effectiveness of training and participation contingent on all components of the application and comprehensive support; analytical reviews, opinions, proposals on improving combat and special forces training; directions of improvement of regulations, operational plans, guidelines and other regulatory documents.

Key words: international peacemaking, peacekeeping units and training peacekeeping personnel, general education, preliminary training, direct training, legal and organizational procedures for the preparation of peacekeeping missions, summarizing the experience of the system of training and employing peacekeeping contingents, financing of peacekeeping contingents.

АНОТАЦІЯ

У статті аналізується стан і перспективи системи підготовки військовослужбовців Збройних Сил України до участі в миротворчих операціях на сучасному етапі, її адміністративно-правове забезпечення. Визначаються проблеми відбору кандидатів за вимогами, фінансування процесу їх підготовки та незадовільне використання й узагальнення досвіду тих, котрі мають бойовий досвід і досвід діяльності в миротворчих контингентах, пройшли фахову підготовку за кордоном, брали участь у міжнародних миротворчих операціях. Наголошується на тому, що не розповсюджуються результати узагальнення досвіду після завершення кожної миротворчої операції, а саме: ефективність підготовки та участі контингенту за всіма складовими застосування й усебічного забезпечення; аналітичні огляди, висновки, пропозиції з питань удосконалення бойової та спеціальної підготовки військ; напрями вдосконалення статутів, оперативних планів, настанов та інших нормативно-правових документів.

Ключові слова: міжнародна миротворча діяльність, підготовка миротворчих підрозділів і миротворчого персоналу, загальна підготовка, попередня підготовка, безпосередня підготовка, правова й організаційна процедури підготовки миротворчих контингентів, система узагальнення досвіду підготовки й застосування миротворчих контингентів, фінансування підготовки миротворчих контингентів.

Постановка проблеми. На сучасному етапі миротворчості у світі в науковий обіг увійшло поняття «примус до миру». Примус до миру – це форма збройного втручання, прийняття примусово-силових та інших заходів щодо держави-агресора або сторони конфлікту, яка не бажає виконувати вимоги міжнародних або регіональних організацій безпеки й загрожує міжнародному миру. В офіційних актах ООН прямої вказівки на такі дії, як примус до миру, не існує. ООН визнає цю прогалину, на його сайті є інформація: «Ви не знайдете термін «примус до миру» в Статуті Організації Об'єднаних Націй, і він не піддається простому визначенню». Даг Хаммаршельд, другий Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй, висловив думку, що цей термін повинен знаходитися десь посередині між традиційними методами мирного врегулювання спорів, як, наприклад, переговори й посередництво, відповідно до розділу VI «Мирне розв'язання спорів» Статуту ООН, і заходами, що мають більш примусовий характер, як передбачено в розділі VII «Дії щодо загрози миру, порушень миру та актів агресії» Статуту ООН [1].

У ході операцій з примусу до миру озброєння та військова техніка використовуються не тільки з метою самооборони, а й за прямим призначенням: для знищення військових об'єктів та інфраструктур, озброєних угруповань (незаконних воєнізованих формувань, бандформувань тощо). Ці завдання вимагають від держав-контрибуторів ретельніше підходити до процесу підготовки військовослужбовців і персоналу (планування, підбір кандидатів, відправка за кордон, адаптація за кордоном, штабна та повсякденна діяльність) до діяльності в миротворчих контингентах.

Виходячи з вищезазначеного, **метою** статті є аналіз проблем адміністративно-правового забезпечення підготовки військовослужбовців Збройних Сил України до участі в миротворчих операціях на сучасному етапі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Порядок підготовки миротворчих підрозділів і миротворчого персоналу Збройних Сил України до участі в міжнародних миротворчих операціях регламентується Конституцією України (п. 23 ст. 85, п. 2 ст. 92) [2]; Законами України: «Про Збройні Сили України» (ст. 1.10) [3], «Про порядок направлення підрозділів Збройних Сил України до

інших держав» [4], «Про участь України в міжнародних операціях з підтримання миру та безпеки» [5]; порядком розгляду пропозицій щодо участі України в міжнародних миротворчих операціях, затвердженим Указом Президента України від 01.02.2000 р. № 153/2000 [6]; Указами Президента України щодо направлення миротворчих підрозділів і миротворчого персоналу Збройних Сил України для виконання завдань у складі міжнародних місій; Державними програмами розвитку Збройних Сил України; Наказом Міністра оборони України «Про затвердження Інструкції з організації участі національних контингентів (персоналу) Збройних Сил України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки» від 28.12.2011 р. № 840 [7]; відповідними наказами (директивами) Міністра оборони України, Начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України та іншими нормативно-правовими актами, розробленими на їх основі.

Безпосередньо в Збройних Силах України більше ніж 10 років, з 1992 р. до 2004 р., застосовувалася Тимчасова інструкція щодо підготовки миротворчого персоналу, яка була апробована під час підготовки та ротації українських миротворчих контингентів на території колишньої Югославії, Східній Славонії, Анголі, Таджикистані й інших країн. На базі цього документа Наказом Міністра оборони України від 20.10.2004 р. № 485 була створена та затверджена Інструкція про підготовку миротворчих контингентів і миротворчого персоналу Збройних Сил України до участі в міжнародних миротворчих операціях (далі – Інструкція), яка передбачала три етапи: загальна підготовка; попередня підготовка; безпосередня підготовка [8, с. 12–13].

Загальна підготовка, згідно з Інструкцією, здійснювалася постійно й передбачала надання базових знань із миротворчої теми особовому складу Збройних Сил України: офіцерському складу – у військових частинах (підрозділах) Збройних Сил України згідно з відповідними програмами; прапорщикам, сержантському та рядовому складу – у військових частинах (підрозділах) Збройних Сил України згідно з відповідними програмами бойової та гуманітарної підготовки. Під час загальної підготовки забезпечувалося досягнення взаємосумісності з підрозділами (кораблями) збройних сил інших держав під час виконання миротворчих завдань підрозділами (кораблями) й персоналом, які визначені для участі у Процесі планування та оцінки сил у межах програми співробітництва України-НАТО «Партнерство заради миру» [9], та надання особовому складу цих підрозділів (кораблів) і персоналу поглиблених знань із миротворчої теми (за спеціальними програмами бойової підготовки), формування резерву миротворчого персоналу та керівного складу (управління) миротворчих контингентів, проведення обліку й навчання особового складу, включеного до цього резерву.

Попередня підготовка починалася з визначення та обґрунтування воєнно-політичної доцільності участі Збройних Сил України у визначеній міжнародній миротворчій операції після надходження до Міністерства оборони України від Міністерства закордонних справ України відповідного запиту і продовжувалася за умови надходження до Міністерства закордонних справ України пропозицій Міністерства оборони України щодо доцільності участі та включала таке: розробку проекту наказу начальника Генерального штабу Збройних Сил України про організацію попередньої підготовки миротворчих контингентів чи миротворчого персоналу, відпрацювання плану підготовки миротворчого контингенту

чи миротворчого персоналу, уточнення організаційно-штатних структур; відбір і атестацію кандидатів до складу миротворчих контингентів чи миротворчого персоналу; уточнення (відпрацювання) програм підготовки (навчання) миротворчих контингентів чи миротворчого персоналу з метою забезпечення виконання завдань у визначеній міжнародній миротворчій операції тощо.

Безпосередня підготовка, згідно Інструкції, відбувалася з миротворчим контингентом і миротворчим персоналом, який було відібрано, з метою налагодження взаємосумісності з підрозділами (кораблями) збройних сил інших держав під час виконання миротворчих завдань підрозділами (кораблями) і персоналом, які визначені в конкретній миротворчій операції у Міжнародному центрі миротворчості й безпеки на базі 232-го Яворівського загальновійськового полігону, а також у навчально-науковому центрі міжнародної миротворчої діяльності Національного університету оборони України імені Івана Черняховського. Після прибуття миротворчого контингенту в район призначення безпосередня підготовка тривала згідно з планами керівництва ММО. Першочерговими заходами цієї підготовки є такі: прийняття миротворчого контингенту в оперативне підпорядкування штабом міжнародних миротворчих сил; організація взаємодії з місцевими органами влади держави перебування та з представниками міжнародної організації, під проводом якої здійснюється операція; організація управління.

До певного часу серед військовослужбовців Збройних Сил України існував стійкий стереотип, що звичайному офіцеру з військ практично нереально бути направленим у закордонне відрядження. Він був пов'язаний передусім із високими вимогами до мовної та інших видів підготовки кандидатів, що об'єктивно звужувало кількість бажаних пройти відбір до миротворчих місій. Існувало також багато суб'єктивних факторів, які обмежували можливості кандидатів із високими професійними та моральними якостями. Наприклад, прийняття кадрових рішень командирами і начальниками, корупція та бажання деяких з них отримати «дивіденди» від прагнення офіцера потрапити в миротворчі місії. У результаті тривалий час існувала ситуація, коли деякі офіцери перетворилися на «професійних» миротворців, мали необґрунтовано велику кількість довготермінових закордонних відряджень і водночас практично не обіймали відповідних посад у Збройних Силах України. Саме тому Міністром оборони України було прийнято низку рішень, які зробили процедуру відбору миротворчого персоналу прозорішою й доступною. Головне нововведення полягало в тому, що після повернення з довготермінового відрядження за кордон (із навчання або миротворчої місії) офіцеру потрібно було прослужити близько п'яти років, перш ніж він отримує право бути направленим на тривалий термін за кордон повторно. Інша вимога полягала в необхідності відбору та підготовки кількох кандидатів на одну посаду та їх розгляд на конкурсній основі. Майбутній миротворець повинен насамперед володіти англійською мовою відповідно до стандарту STANAG на рівні «2222». З цієї метою у Збройних Силах України на базі вищих військових навчальних закладів і навчальних центрів функціонує 16 постійно діючих курсів із вивчення іноземної мови тривалістю 4–6 місяців. Це було однією з причин розробки Концепції мовної підготовки особового складу Збройних Сил України та Положення про курси іноземних мов у Збройних Силах України [10; 11].

Інша істотна вимога – відмінний стан здоров'я, бути в хорошій фізичній формі. Це пов'язано з необхідністю тривалого перебування в районах із важкими кліматичними умовами, у ситуаціях, які пов'язані з ризиком для життя, доланням великих відстаней у пішому порядку, під час патрулювання або розслідування в районах, де будь-які дороги відсутні взагалі. Серед інших професійних вимог – обов'язковий досвід служби як у військах, так і на штабних посадах, знання основ організації й тактики дій піхотних підрозділів, досвід застосування озброєння різного типу, а також уміння виявляти й ідентифікувати будь-які зразки військової техніки сухопутних військ, авіації та флоту. Високі вимоги також стосуються питань військової топографії, у тому числі з використанням апаратури космічної навігації GPS, організації зв'язку. Ці вимоги ґрунтуються на процедурах армій західних країн, тому й карти, і системи координат, і ведення радіообміну, і робота з документацією – усе це на першому етапі було для кандидатів новим і потребувало вивчення.

Отже, правова й організаційна процедури підготовки контингентів Збройних Сил України до участі в міжнародних миротворчих операціях передбачають тісну координацію діяльності центральних органів виконавчої влади України та органів військового управління, їхню взаємодію з органами управління ООН, НАТО, ОБСЄ й інших міжнародних організацій і чітко визначений порядок комплектування миротворчих контингентів, їх усебічну підготовку та організацію відправлення до місця їх проведення.

Досягнуті результати не звільняли від необхідності подальшого розвитку основ організації та здійснення підготовки до миротворчої діяльності Збройних Сил України. Ураховуючи чітко визначений курс України на інтеграцію в європейські структури, у тому числі й оборонні, адміністративно-правове забезпечення та супровід дій миротворчих контингентів стає для її учасників важливим фактором вирішення проблем їх підготовки та соціального захисту під час виконання ними службових обов'язків за кордоном.

Так, деякі науковці (С.Л. Речич, І.П. Козинець, О.О. Котелянець) наголошували на тому, що в Збройних Силах України не створена цілісна система узагальнення досвіду підготовки та застосування миротворчих контингентів і миротворчого персоналу в міжнародній миротворчій діяльності. Хоча до узагальнення залучаються всі органи військового управління й науково-дослідні установи, проте, на жаль, системно ці проблеми не вирішуються внаслідок відсутності єдиного керівництва цими процесами та недостатньо міцних наукових зв'язків між органами військового управління та науково-дослідними установами (далі – НДУ) й вищими військовими навчальними закладами (далі – ВВНЗ).

Відсутність цілісної системи узагальнення досвіду миротворчої діяльності призвела до того, що узагальнення досвіду здійснювалося ситуаційно, за виникаючими проблемами в конкретній операції (наприклад, Ірак), а системний аналіз не проводився [12]. УВ 2006 р. була прийнята Інструкція з організації участі миротворчих контингентів і персоналу Збройних Сил України в міжнародних миротворчих операціях, яка була введена Наказом Міністра оборони України від 10 травня 2006 р. № 252 [13] та Інструкція з організації участі миротворчих контингентів (персоналу) Збройних Сил України в міжнародних миротворчих операціях, яка була затверджена Наказом Міністра оборони України від 28 грудня 2011 р. № 840 [14]. Вона визначала систему звітності всіх заходів миротворчої діяльності, але

на практиці вона не працювала та потребувала негайного вдосконалення. Затверджена система звітності не надавала можливості використовувати оперативну інформацію, яка надходила з районів проведення миротворчих операцій, відразу після її надходження в навчальному процесі підготовки миротворців.

Варто також звернути увагу на проблему розповсюдження результатів узагальнення досвіду після завершення кожної миротворчої операції, а саме таких результатів, як ефективність підготовки й участі контингенту за всіма складовими застосування та всебічного забезпечення; аналітичні огляди, висновки, пропозиції з питань удосконалення бойової та спеціальної підготовки військ; напрями вдосконалення статутів, оперативних планів, настанов та інших нормативно-правових документів.

Наступною проблемою процесу підготовки миротворчих підрозділів і миротворчого персоналу Збройних Сил України до участі в міжнародних миротворчих операціях є фінансовий аспект. Саме він є ключовим у питаннях участі українських військовослужбовців у міжнародних навчаннях, розвитку ефективної системи підготовки миротворчих підрозділів Збройних Сил України, забезпечення її відповідною навчально-матеріальною базою, удосконалення системи соціального забезпечення військовослужбовців та їхніх сімей тощо. Так, до 2012 р. наявний стан фінансового забезпечення міжнародної миротворчої підготовки та ведення миротворчої діяльності не відповідав визначеним законами України завданням. Це було пов'язано з тим, що практика фінансування Збройних Сил України не мала системного характеру, формувалася за принципом залишковості. Такий механізм бюджетування галузі гальмував реалізацію офіційно затверджених державних програм, планів і стратегій реформування та розвитку Воєнної організації держави, у тому числі й розширення участі військовослужбовців Збройних Сил України в миротворчій діяльності.

Недостатнім був і рівень навчально-матеріальної бази для підготовки миротворчих контингентів і миротворчого персоналу. Підготовка українських миротворців здійснюється в Міжнародному центрі миротворчості та безпеки на базі 232-го Яворівського загальновійськового полігону, а також у навчально-науковому центрі міжнародної миротворчої діяльності Національного університету оборони України, велася на досить високому рівні, але на розвиток можливостей цих центрів впливало істотне недофінансування [15, с. 189]. Зокрема, через відсутність коштів переносилися терміни будівництва Європейського та Східного кварталів Яворівського навчального центру, які були необхідні для відпрацювання військами дій у населених пунктах. Ця обставина знижувала можливості з відпрацювання тактики дій на вулицях міст і не сприяла підвищенню статусу цього центру як Міжнародного центру миротворчості й безпеки [16, с. 24].

Ці проблеми певною мірою вирішувалися, і за інформацією, наданою директором департаменту фінансів Міністерства оборони України Іваном Марком, з 01 квітня 2012 р. українські офіцери в міжнародних миротворчих місіях отримуватимуть від 2 850 до 3 600 дол. США, а плата рядовому, сержантському та старшинському складу відповідно до розряду становитиме від 1 860 до 2 710 дол. США [17]. Цей рівень утримання миротворчих підрозділів і миротворчого персоналу Збройних Сил України відповідає рівню утримання миротворців інших країн.

Однак, окрім проблем фінансового характеру, перспективи міжнародної миротворчої діяльності України й нині залежать від низки інших чинників. Нагально необхідне створення прозорої процедури відбору військових і цивільних фахівців для служби в міжнародних миротворчих контингентах. Важливою умовою ефективної кадрової політики миротворчої діяльності має стати розробка концепції єдиної системи обліку громадян України, які виявили бажання та мають необхідну професійну підготовку для участі в міжнародних миротворчих операціях.

Відсутність державної політики, спрямованої на соціальну адаптацію військових, які завершили службу в миротворчих місіях. Значна кількість миротворців після повернення на батьківщину звільняються з військової служби. Основним недоліком усього процесу української миротворчості залишається неефективне використання в інтересах країни кадрів, які мають бойовий досвід і досвід діяльності в миротворчих контингентах, пройшли фахову підготовку за кордоном.

Відсутня й цілісна системи узагальнення та впровадження досвіду участі українських підрозділів у миротворчих операціях. Нині до процесу узагальнення інформації залучаються всі органи військового управління й науково-дослідні установи. Проте системно ці проблеми не вирішуються внаслідок відсутності єдиного керівництва цими процесами та недостатньо міцних зв'язків між органами військового управління, науково-дослідними установами, вищими навчальними закладами [18, с. 24].

Виконання миротворчих завдань здебільшого пов'язане зі значною небезпекою для життя та здоров'я особового складу контингентів і персоналу. Під час проведення міжнародних операцій та інших миротворчих заходів за період з 1992 р. загинуло 47 військовослужбовців Збройних Сил України [19, с. 4]. Іншим негативним наслідком участі українських військових у миротворчих місіях є формування терористичної загрози для України. Активна миротворча діяльність держави в конфліктних регіонах світу спричиняє диверсійно-терористичні акції радикальних угруповань на території перебування українських миротворців [20, с. 160]. У зв'язку з цим науковий та інформаційно-аналітичний супровід міжнародної миротворчої діяльності, проведення комплексних досліджень із обґрунтування доцільності участі українських миротворців у тих чи інших міжнародних миротворчих місіях набуває величезного значення. На нашу думку, підвищення якості підготовки українських миротворців потребує зосередження зусиль на таких напрямках:

- створення у Збройних Силах України цілісної системи узагальнення й розповсюдження досвіду дій миротворчих контингентів і миротворчого персоналу. За основу можна взяти систему, яка існує в НАТО (Об'єднаний центр аналізу та вивчення досвіду, Португалія) для збору, вивчення, аналізу та застосування миротворчого досвіду. Результати узагальнення необхідно також надсилати в НДУ і ВВНЗ для їх використання в навчальному процесі;
- розвиток та вдосконалення нормативно-правової й теоретичної бази миротворчої діяльності, особливо щодо організації та проведення миротворчих операцій багатонаціональними силами;
- розробка концепції підготовки миротворчих контингентів у загальній системі бойової підготовки військ;
- підвищення фахової й психологічної підготовки офіцерів тактичної ланки, розширення вивчення основних положень із питань миротворчої діяльності серед курсантів і слухачів ВВНЗ;

- визначення напрямів діяльності цивільно-військових підрозділів конкретно по кожному регіону. Комплектувати ці підрозділи фахівцями-менеджерами з відповідною мовною підготовкою і знанням економіки регіону, звичаїв і його населення;

- з метою створення єдиної навчально-методичної бази з питань підготовки миротворців необхідно продовжити практику видання й рецензування підручників, навчальних посібників, словників, довідників, статутів, лекцій, презентацій Національним університетом оборони України, Командуванням Сухопутних військ Збройних Сил України тощо.

Важливим є і досвід підготовки миротворчих контингентів інших країн. Так, цікавим, на нашу думку, є досвід Румунії [21]. На сучасному етапі військові підрозділи зі складу збройних сил Румунії беруть активну участь у проведенні багатонаціональних миротворчих операцій із урегулювання обстановки в кризових регіонах світу під егідою ООН, НАТО та ЄС.

Для підготовки підрозділів до виконання миротворчих місій у складі багатонаціональних сил використовуються як національні центри підготовки, так і центри на території інших держав. Зокрема, широко використовується практика залучення підрозділів до проведення багатонаціональних і спільних заходів бойової підготовки. Підготовка особового складу, який відібраний для участі в міжнародних миротворчих операціях, проводиться за такими напрямками: теоретична підготовка з питань ведення миротворчих операцій відповідно до керівних документів, які вже введені в дію в збройні сили Румунії; психологічна підготовка, перевірка сумісності військовослужбовців у ході тривалого перебування у зменшеному військовому колективі. Підбір особового складу здійснюється, по можливості, з однієї військової частини; мовна підготовка з подальшою перевіркою знань, як правило, вивчається англійська мова та, якщо є можливість, мова держави, у якій передбачається проведення миротворчої операції; вивчення місяця проведення миротворчої операції, фізико-географічних умов, економічних, релігійних та інших характеристик регіону; вивчення оперативного обладнання майбутнього району дій; підготовка до виконання специфічних завдань: патрулювання, супроводження конвоїв тощо, в умовах, максимально наближених до реальних; теоретична і практична підготовка командирів підрозділів у Центрі комп'ютерного моделювання бойових дій; практична бойова підготовка в центрах підготовки; підготовка на макетах місцевості майбутніх дій.

Крім того, за 30–60 днів до відбуття окремі категорії військовослужбовців відряджаються до району майбутніх дій з метою ознайомлення з ситуацією на місці. Румунське військово-відомство має гарну власну навчально-матеріальну базу для підготовки миротворчих підрозділів і миротворчого персоналу. Одним із основних навчальних закладів є Регіональний центр підготовки, основними напрямками діяльності якого є підвищення кваліфікації військового та цивільного персоналу з питань оперативної підготовки; проведення спільних заходів видів збройних сил; проведення багатонаціональних операцій з підтримання миру; цивільно-військової взаємодії при проведенні операцій згідно з процедурами НАТО.

Крім того, практична підготовка проводиться на базах підготовки: мовна – у центрах вивчення іноземних мов; підготовка офіцерів управління від ротної ланки й вище – у Центрі моделювання бойових дій (м. Бухарест). Для практичної підготовки інтенсивно використовуються

полігони. Ротація більшості миротворчих контингентів проводиться через шість місяців. Цикл використання миротворчих підрозділів становить 18 місяців: підготовка – 6 місяців; виконання завдань миротворчої операції – 6 місяців; відпочинок, реабілітація, збір – 6 місяців [21].

Висновки. За роки участі в міжнародній миротворчій діяльності органи військового управління, командування та штаби набули значного досвіду формування миротворчих підрозділів, їх підготовки до виконання завдань, організації всебічного забезпечення, проведення ротації, установа чіткої взаємодії з керівництвом місії ООН, ОБСЄ, НАТО та інших міжнародних організацій. Відпрацьовано низку державних законодавчих актів, підписано двосторонні міжнародні угоди, які регламентують і забезпечують у правовому й матеріальному аспектах діяльність миротворчих контингентів Збройних Сил України. Разом із тим досягнуті результати не звільняють від необхідності подальшого розвитку основ організації та здійснення підготовки до миротворчої діяльності Збройних Сил України.

Удосконалення і професіоналізації потребує система кадрового менеджменту у Збройних Силах України, розвиток системи військової освіти та підготовки майбутніх миротворців, забезпечення умов ефективного використання кадрів, які отримали бойовий досвід і досвід діяльності в миротворчих контингентах.

Також необхідно подальше вдосконалення системи правового забезпечення, підготовки та застосування миротворчих контингентів, визначення пріоритетних напрямів комплектування миротворчих підрозділів. Із цією метою необхідно розробити цілісну Концепцію застосування підрозділів Збройних Сил України в міжнародних миротворчих операціях, яка уніфікує класифікацію щодо форм участі збройних сил у миротворчих операціях, критерії застосування, характеристики можливих наслідків застосування, принципи побудови ефективного механізму правового забезпечення участі Збройних Сил України в міжнародних миротворчих операціях.

Ураховуючи чітко визначений курс України на інтеграцію в європейські структури, у тому числі й оборонні, адміністративно-правове забезпечення та супровід дій миротворчих контингентів стає для її учасників важливим фактором вирішення проблем їхнього соціального захисту під час виконання ними службових обов'язків за кордоном.

Участь Збройних Сил у міжнародних миротворчих операціях та інших видах миротворчої діяльності перетворилася за сучасних умов на пріоритетне завдання, успішне виконання якого позитивно впливає на зміцнення авторитету України на світовій арені, сприяє розвитку співробітництва з євроатлантичними та регіональними структурами безпеки і через це має виняткове значення для національних інтересів нашої держави.

Можна стверджувати, що умови проведення міжнародних миротворчих операцій є наближеними до умов можливого застосування Збройних Сил України за їхнім основним призначенням, а практика міжнародної миротворчої діяльності стає головним джерелом набуття Збройними Силами України досвіду за мирного часу й важливим критерієм забезпечення їхньої готовності до виконання завдань в особливий період. Саме тому, на нашу думку, необхідно й надалі продовжувати співпрацю України з такими міжнародними організаціями, як ООН, ОБСЄ і НАТО, у сфері миротворчої діяльності у світлі запровадження нових напрямів зовнішньої політики країни.

Список використаної літератури:

1. Устав Организации Объединенных Наций и Устав Международного Суда Редакция от 16.09.2005 г., основание / Департамент общественной информации ООН, 2005.
2. Конституція України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. – Ст. 141. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
3. Про Збройні Сили України : Закон України від 06.12.1991 р. № 1934-ХІІ // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1992. – № 9. – Ст. 108. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1934-12>.
4. Про порядок направлення підрозділів Збройних Сил України до інших держав : Закон України від 02.03.2000 р. № 1518-ІІІ // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2000. – № 19. – Ст. 144. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1518-14>.
5. Про участь України в міжнародних операціях з підтримання миру та безпеки : Закон України від 23.04.1999 р. № 613-ХІV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1999. – № 22. – Ст. 202. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/613-14>.
6. Про Порядок розгляду пропозицій щодо участі України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки : Указ Президента України від 01.02.2000 р. № 153/2000 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 5. – С. 36. – Ст. 157. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/153/2000>.
7. Про затвердження Інструкції з організації участі національних контингентів (персоналу) Збройних Сил України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки : Наказ Міністра оборони України від 28.12.2011 р. № 840, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 30.01.2012 р. за № 125/20438 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nra.iplex.com.ua/doc.php?code=z0125-12>.
8. Інструкція про підготовку миротворчого контингенту та миротворчого персоналу Збройних Сил України для участі у міжнародних миротворчих операціях : Наказ Міністра оборони України № 485. – 2004. – 20 с.
9. Партнерство заради миру : Рамковий документ (укр/рос) від 10.01.1994 р. // Офіційний вісник України. – 2006. – № 48. – С. 237. – Ст. 3232. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/950_001.
10. Про затвердження Концепції мовної підготовки особового складу Збройних Сил України та Плану реалізації Концепції мовної підготовки особового складу Збройних Сил України : Наказ Міністра оборони України від 01.06.2009 р. № 267.
11. Про затвердження Положення про курси іноземних мов у Збройних Силах України : Наказ Міністра оборони України від 17.05.2010 р. № 250.
12. Речич С.Л. Досвід підготовки миротворчих контингентів (миротворчого персоналу) в збройних силах Європи / С.Л. Речич, І.П. Козинець [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://defpol.org.ua/site/index.php/ru/arhiv/obonoglyad/7270-2011-09-27-10-07-46>.
13. Про затвердження Інструкції з організації участі миротворчих контингентів і персоналу Збройних Сил України в міжнародних миротворчих операціях : Наказ Міністра оборони України від 10.05.2006 р. № 252 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 22. – С. 246. – Ст. 1674. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0605-06>.
14. Про затвердження Інструкції з організації участі миротворчих контингентів (персоналу) Збройних Сил України в міжнародних миротвор-

чих операціях : Наказ Міністра оборони України від 28.12.2011 р. № 840 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 10. – С. 140. – Ст. 385. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0125-12>.

15. Котелянець О.О. Актуальні питання розвитку міжнародної миротворчої діяльності України / О.О. Котелянець // Стратегічні пріоритети : науково-аналітичний щоквартальний збірник. – 04/2012. – № 2. – С. 185–190.

16. Реформування сектору безпеки в Україні: Quo vadis? – К., 2009. – 304 с.

17. Ми йдемо правильним шляхом та впевненим курсом // Народна армія. – 2011. – № 46. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.na.mil.gov.ua/image/pdf/4654.pdf>.

18. Речич С.Л. Досвід підготовки миротворчих контингентів (миротворчого персоналу) в збройних силах

європейських країн і можливості його використання в Збройних Силах України / С.Л. Речич, І.П. Козинець // Оборонний вісник. – 2011. – № 4. – С. 20–24.

19. Кириченко С.О. Стратегія міжнародної миротворчої діяльності України – новий крок на шляху реалізації національних інтересів / С.О. Кириченко // Наука і оборона. – 2010. – № 1. – С. 3–5.

20. Гуцало М.Г. Формування механізмів протидії міжнародному тероризму / М.Г. Гуцало // Стратегічні пріоритети. – 2011. – № 2. – С. 156–162

21. Речич С.Л. Досвід підготовки миротворчих контингентів (миротворчого персоналу) в збройних силах Європи / С.Л. Речич, І.П. Козинець [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://defpol.org.ua/site/index.php/ru/arhiv/oboglyad/7270-2011-09-27-10-07-46>.

